

Nr 168.

Av herr **Ewerlöf m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag med vissa bestämmelser om doms avkunnande vid rådhusrätt.*

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 36 föreslagit riksdagen att antaga ett förslag till lag med vissa bestämmelser om doms avkunnande vid rådhusrätt, vilket förslag innehåller bl. a.:

»När mål å rådhusrätts sammanträde blivit fört till slut skall dom avkunnas, innan sammanträdet ändas. Möter hinder härför i anseende till målets beskaffenhet, må med domens avkunnande anstå, dock ej längre än tre veckor från det handläggningen avslutades, där ej synnerliga skäl till annat föranleda.»

Det sålunda föreslagna stadgandet innefattar ej, såsom en icke initierad kanske skulle vara benägen antaga, en ordningsföreskrift av mindre vikt utan gäller en fråga av vital betydelse för rättsskipningen, nämligen den om rådhusrätterna skola få tillräcklig tid på sig för att pröva och avfatta dom i där anhängiga mål. Och i detta avseende finna vi en lag enligt förslaget genom sin stränghet innebära en fara för försämring av rättsskipningen vid rådhusrätterna. Till utveckling härav få vi anföra följande.

I motsats till vad enligt propositionen (s. 5) förmodas torde redan nu de flesta mål vid rådhusrätt avgöras vid de sammanträden, då målen slutförts. Så sker ej blott med mål, vari svaranden erkänner eller tredsdom vid svarandens utevaro kan meddelas, utan även med tvistiga mål av enklare beskaffenhet. På grund härav synes intet vara att erinra mot förslagets huvudregel.

Betänkligheterna, och starka sådana, inställa sig däremot då man finner, huru undantaget från huvudregeln angivits. Av propositionen (s. 8) framgår nämligen, att enligt den föreslagna lagen även svåra eller vidlyftiga mål regelmässigt skulle avdömas inom tre veckor från handläggningens avslutande.

Såsom jämväl framgår av propositionen (sid. 3, 7, 9) har för häradsrätterna, där blott en lagfaren ledamot behöver sätta sig in i målet, motsvarande tid bestämts till fyra veckor. Att för rådhusrätterna med deras kollegiala organisation förkorta anståndstiden till tre veckor synes icke rimligt. Visserligen torde vid ett stort antal mindre rådhusrätter den sålunda föreslagna tiden vara tillräcklig. Men vid de större rådhusrätterna, där icke blott må-

lens antal är större utan svåra och vidlyftiga mål förekomma i procentuellt långt större utsträckning, skulle vid anståndstidens begränsning till tre veckor svårligen kunna undgås en direkt försämring av domsresultatet.

Med hänsyn till arbetsförhållandena vid de större rådhusrätterna hava också såväl Svea hovrätt som lagrådet förordnat, att den för häradsrätterna stadgade tidsbegränsningen av fyra veckor borde gälla även för rådhusrätterna. Vad nämnda båda myndigheter, enligt vad propositionen utvisar, därutinnan anfört, synes icke gärna kunna lämnas utan beaktande. Framhållas må att för uppsättandet, justerandet och utskrivandet av protokoll för sista sammanträdet i regel torde åtgå minst en vecka och ofta längre tid, särskilt med hänsyn till att vittnesförhör samt omfattande skriftlig och muntlig plädering icke sällan förekomma vid målets sista handläggning. I bästa fall skulle alltså efter protokollets färdigställande till domsdagen enligt förslaget återstå två veckor. Under denna tid skall domsförslag uppgöras av en ledamot och därefter jämte akten i målet cirkulera mellan de övriga två ledamöterna samt slutligen alla ledamöterna sammanträda för överläggning om domen. Och i de ofta förekommande fall där domsförslag författas av en extra notarie — det viktigaste ledet i de yngre juristernas utbildning vid rådhusrätt — skulle ej mindre än fyra personer hava tillhoppa endast två veckor eller ännu mindre tid på sig att läsa målet och taga ställning till detta. Därjämte är att märka att rättens ledamöter under samma tid hava att sköta en mångfald andra ämbetsåligganden av såväl judiciell som administrativ natur, vilka kunna förhindra dem att omedelbart eller mera sammanhängande ägna sin tid åt det ifrågavarande målet.

Departementschefen avvisar lagrådets hemställan om anståndstidens utsträckning från tre till fyra veckor med den motiveringen att om vid vissa större rådhusrätter svårigheter skulle möta att iakttaga förslagets tidsbestämmelse, dessa svårigheter torde kunna undanröjas genom förändringar i organisatoriskt hänseende. Vilka förändringar som här åsyftas framgår ej av propositionen. Den enda tänkbara förändringen i berörda avseende synes vara, att de särskilda rådhusrättsledamöternas arbetsbörda minskas genom att fördelas på ett ökat antal ledamöter. Men det torde varken kunna förväntas eller skäligen begäras, att städerna skola vilja åtaga sig kostnader för ökning av rådhusrätternas ledamotsantal allenast för att vinna en så ringa förmån som att rätttegången vid rådhusrätterna i svåra och vidlyftiga mål skulle förkortas en vecka.

Den rättssökande allmänheten har ett befogat krav på att målen bliva prövade med största omsorg och såvitt möjligt riktigt avgjorda. Det är ock för upprätthållandet av förtroendet för underrätterna och för att såmedelst begränsa tilloppet av mål till överdomstolarna en angelägenhet av yttersta vikt, att underrätterna få nödig tid att utan jäkt överväga sina avgöranden. För rådhusrätternas vidkommande blir detta icke förhållandet, om Kungl. Maj:ts förslag bifalles.

På grund av vad sålunda anförts få vi föreslå,

att riksdagen måtte besluta, att den i lagförslaget upptagna tidsbestämmelsen tre veckor skall i enlighet med lagrådets hemställan utbytas mot fyra veckor.

Stockholm den 22 januari 1938.

K. G. Ewerlöf.

G. Björkman.

Gustaf Ehrnberg.

Gustaf Velandér.

P. Sandström.

I motionens syfte instämmer:

William Linder.
